

-PROJEKT-

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU STRZELIŃSKIEGO**

z dnia .....

**w sprawie przyjęcia Powiatowego programu profilaktycznego w zakresie promowania
i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych
przemocą domową w Powiecie Strzelińskim na lata 2025 - 2028**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), Rada Powiatu Strzelińskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową w Powiecie Strzelińskim na lata 2025 - 2028”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Strzelinie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2025 roku.

RADA POWIATOWA
Tomasz Zygmunt

Uzasadnienie

Przemoc domowa jest szczególnie ważnym problemem społecznym. Wymaga podjęcia szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat działań na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Wypełniając powyższe zadania nałożone na powiat, przygotowany został „Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową w Powiecie Strzelińskim na lata 2025-2028”.

MADCO PRZEMOCY
Tomasz Zygmund

Załącznik do Uchwały Nr ...
Rady Powiatu Strzeńskiego
z dnia ...

**PROGRAM PROFILAKTYCZNY
W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI ZAGROŻONYCH
PRZEMOCĄ DOMOWĄ NA TERENIE
POWIATU STRZELIŃSKIEGO
NA LATA 2025 - 2028**

Strzelin, 2024

SPIS TREŚCI:

ROZDZIAŁ I

1. Rodzina jako środowisko wychowawcze.....	3
2. Przemoc domowa wobec dzieci	4
3. Profilaktyka jako element systemu przeciwdziałania przemocy domowej	7
4. Diagnozowanie zjawiska przemocy	7

ROZDZIAŁ II

1. Założenia programowe	13
2. Prawne uwarunkowania programu	14
3. Adresaci programu	14
4. Realizator i partnerzy programu	14
5. Cele programu	14
6. Działania	15
7. Oczekiwane rezultaty	16
8. Źródła finansowania programu	16
9. Monitoring i ewaluacja programu	16

Spis tabel	17
-------------------------	-----------

ROZDZIAŁ I

1. Rodzina jako środowisko wychowawcze

Rodzina stanowi podstawowe, wyjątkowe, najbardziej znaczące i niepowtarzalne środowisko, które najkorzystniej wpływa na fizyczny, psychiczny i społeczny rozwój dziecka, z istotnym zastrzeżeniem, iż wypełnia ona w sposób właściwy przypisane jej funkcje, szczególnie opiekuńczo – wychowawcze. Każdy człowiek pojawia się na świecie w pewnym określonym środowisku społecznym, a jego przedstawiciele mają na niego największy wpływ. Kim się stanie w życiu, w dużej mierze zależy od tego pierwotnego środowiska, najczęściej rodziny, zwłaszcza od poziomu jej funkcjonowania.

„Rodzina stanowi duchowe zjednoczenie szczupłego grona osób, skupionych we wspólnym ognisku domowym aktami wzajemnej pomocy i opieki, oparte na wierze w prawdziwą lub domniemaną łączność biologiczną, rodzinną i społeczną” - to jedna z socjologicznych definicji rodziny. Socjologowie zwracają uwagę na więzi wewnątrz rodziny, na które składają się: intymność, powiązanie emocjonalne, trwałość więzi. Wyróżniają dwa rodzaje rodzin:

- rodzinę małą/nuklearną - złożoną z rodziców i dzieci,
- rodzinę rozszerzoną - w której skład wchodzi rodzice, dzieci, krewni i powinowaci.

Jak celnie ujmuje H.D. Sasal w „Przewodniku do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie” rodzina oddziałuje na jednostkę najdłużej i pozostawia w niej najgłębsze ślady. To w niej tworzą się pierwsze więzi emocjonalne, rodzą się uczucia, jest więc najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka kształtującym osobowość, system wartości, poglądy czy styl życia, a rodzice bądź opiekunowie, są dla niej wzorem. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie istotną rolę odgrywają wzajemne relacje pomiędzy jej członkami, oparte na miłości i zrozumieniu¹.

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. wyraża przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Uznaje, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy jest aktem normatywnym, będącym podstawowym źródłem polskiego prawa rodzinnego, w sposób kompleksowy regulujący stosunki rodzinne. Według niego rodzina jest ważnym organem naszego społeczeństwa, polegającym na wspólnym egzystowaniu. Osoby, które chcą założyć swoją rodzinę i są w pełni świadome swoich praw i obowiązków, powinny być konsekwentne w spełnianiu zawartych w kodeksie norm.

Na mocy art. 27 kodeksu: „Oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczynić się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym”.

¹ H.D. Sasal, *Niebieskie Karty. Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Wyd. PAPRA, 2006

Z kolei w myśl art. 95 § 1 kodeksu: Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw”.

Natomiast Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2024, poz. 323 ze zm.) w art. 3 ust. 16 w następujący sposób definiuje rodzinę: „odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 r.ż., a także dziecko, które ukończyło 25 r.ż. legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (...)”.

Zarówno prawna, jak i socjologiczna definicja rodziny nie obejmuje zmian, jakie zachodzą w ostatnich latach w społeczeństwie. Pojawiają się nowe typy rodzin. Rodzinę może też tworzyć np. wspólnie mieszkające rodzeństwo, dziadkowie wychowujący swoje wnuki, samotna matka lub ojciec z dzieckiem. Wraz z rosnącą liczbą rozwodów pojawiają się rodziny zrekonstruowane, gdzie we wspólnym gospodarstwie domowym mieszkają np. osoby po rozwodach i ich dzieci z obecnych i poprzednich związków.

Rodzina, choć zmienia się jej rozumienie i funkcje, niezmiennie stanowi ważne środowisko wychowawcze i socjalizacyjne. Służy przekazywaniu wartości, norm oraz wzorów zachowań. Jest najważniejszym środowiskiem, w którym dziecko rozwija się psychicznie i fizycznie. Stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb społecznych swoich członków, a szczególnie dzieci. Zapewnia dzieciom potrzebę bezpieczeństwa, przynależności, stabilizacji i miłości. Dziecko zdobywa tu swoje pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych uczuć. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia dziecku stabilne i prawidłowe warunki do rozwoju i wzrastania. Dojrzałym emocjonalnie rodzice, czy opiekunowie, świadomie uczestniczą w procesie wychowawczym dziecka. W wielu sytuacjach jednak generacyjne środowisko dziecka nie daje mu poczucia bezpieczeństwa, a opiekunowie niejednokrotnie dopuszczają się różnych form przemocy wobec dzieci.

2. Przemoc domowa wobec dzieci

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673). definiuje przemoc domową jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Następnie precyzuje katalog osób doznających przemocy domowej:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego.

Ustawa, definiując wykaz osób doznających przemocy domowej, wymienia małoletniego zarówno jako osobę, wobec której stosowana jest przemoc domowa, jak również uznaje małoletniego za osobę doznającą przemocy domowej, gdy ten był świadkiem przemocy domowej wobec wyżej w wymienionych osób.

Przemoc domowa, zwłaszcza ta, której ofiarami są dzieci, stanowi poważne naruszenie praw człowieka. To właśnie dzieci są szczególnie narażone na doświadczenie przemocy w rodzinie. Pozycja zależności od sprawcy, połączona z silnymi więzami uczuciowymi powoduje, że w wielu przypadkach ujawnienie krzywdzenia dziecka przez rodziców czy opiekunów jest bardzo trudne. Problem krzywdzenia dzieci budzi wiele emocji, a doświadczenie przemocy przez dziecko ma jednoznacznie negatywne konsekwencje dla jego rozwoju. Powoduje cierpienie, obrażenia fizyczne, a w skrajnych przypadkach prowadzi do trwałego uszczerbku zdrowia czy śmierci dziecka. W przypadku małych dzieci te konsekwencje są szczególnie dramatyczne, bo zaniechania i okrutne traktowanie, powodują nieodwracalne uszkodzenia mózgu upośledzające rozwój emocjonalny i intelektualny. Wyniki badań dowodzą, że karcenie w celach wychowawczych prowadzi do zaburzenia rozwoju dziecka i wzmacnia tendencję do zachowań agresywnych. Dziecko, które postrzega świat jako nieprzychylny i czuje złość z powodu negatywnych zachowań rodziców, jest szczególnie podatne na podjęcie agresywnych zachowań w dzieciństwie jako metody samoobrony.

Przemoc wobec dzieci obejmuje wszelkie działania lub zaniechania, które powodują szkodę fizyczną, psychiczną, emocjonalną, seksualną lub w inny sposób wykorzystują ich bezbronność.

Rodzaje przemocy wobec dzieci:

1) **Przemoc fizyczna**

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc fizyczną wobec dziecka jako działanie, w wyniku którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku interakcji, nad którą kontrolę sprawuje rodzic lub inna osoba odpowiedzialna za dziecko, której dziecko ufa lub która ma nad nim władzę i może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Przemoc fizyczna wobec dzieci ze strony rodziców lub opiekunów często ma formę kar cielesnych. Komitet Praw Dziecka definiuje karę cielesną lub fizyczną jako każdą karę z zastosowaniem siły fizycznej, której celem jest spowodowanie bólu lub dyskomfortu w jakimkolwiek – choćby najmniejszym – stopniu. Większość z nich obejmuje bicie dzieci dłońmi lub narzędziami. Ponadto kary mogą polegać np. na kopaniu dziecka, potrząsaniu

nim lub rzucaniu dzieckiem, drapaniu, szczypaniu, gryzieniu, ciągnięciu za włosy / uszy, zmuszaniu do przebywania w niewygodnej pozycji, przypalaniu, poparzeniu lub zmuszaniu do zjedzenia/połknięcia czegoś. Zdaniem Komitetu każda kara cielesna jest poniżająca.

2) Przemoc emocjonalna

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje przemoc emocjonalną, zwaną również przemocą psychiczną jako brak środowiska wspierającego dziecko, w tym dostępność osoby znaczącej, która uniemożliwia dziecku rozwój kompetencji emocjonalnych i społecznych adekwatnych do jego osobistych możliwości i kontekstu społecznego. Działania uznawane za krzywdzenie emocjonalne obejmują m.in.: ograniczenie swobodnego poruszania się, upokarzanie, oczernianie, straszenie, dyskryminowanie, wyśmiewanie oraz wszelkie inne niefizyczne formy wrogiego lub odrzucającego traktowania. Do kategorii krzywdzenia emocjonalnego zalicza się także sytuację, w której dziecko jest świadkiem przemocy pomiędzy rodzicami lub innymi członkami rodziny.

3) Zaniedbywanie

Według Światowej Organizacji Zdrowia zaniedbanie obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i schemat, w którym rodzic lub inny członek rodziny, nie zapewnia odpowiednich warunków rozwoju i dobrego samopoczucia dziecka – tam, gdzie rodzic jest w stanie to zrobić.

Może to dotyczyć takich obszarów, jak zdrowie: niezapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka w sferze zdrowotnej, edukacyjnej i emocjonalnej: odpowiedniego odżywiania, schronienia i bezpieczeństwa, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom, gdy zaniechanie takie powoduje lub może powodować uszczerbek na zdrowiu dziecka lub zaburzenie rozwoju psychicznego, moralnego lub społecznego. Wyróżnia się zaniedbanie fizyczne (ekonomiczne, zdrowotne), emocjonalne, edukacyjne (intelektualne).

4) Wykorzystanie seksualne:

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje wykorzystanie seksualne dziecka jako włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób.

Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy².

Wczesne rozpoznanie i interwencja są kluczowe w przypadku dzieci dotkniętych przemocą domową. Istotne jest, aby profesjonalni pracownicy z sektora zdrowia, oświaty, pomocy społecznej, policji byli odpowiednio przeszkoleni w zakresie identyfikacji oznak przemocy oraz wiedzieli, jak postępować w przypadku podejrzenia przemocy.

² J. Włodarczyk, *Przemoc wobec dzieci i zaniedbanie dzieci, Dzieci się liczą 2022. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Fundacja Dajmy Dzieciom Się.

3. Profilaktyka jako element systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Profilaktyka jest istotnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Stanowi działalność związaną z neutralizowaniem wpływu czynników, powodujących potencjalne zagrożenie, zapobieganiem występowania tzw. dewiacyjnych i patologicznych zjawisk społecznych, zwanych niekiedy problemami społecznymi.

Działania profilaktyczne realizowane są na dwóch płaszczyznach: poprzez hamowanie czynników stwarzających potencjalne zagrożenie oraz poprzez pobudzenie aktywności w dziedzinach pożądanych.

W tradycyjnym ujęciu wyróżniano profilaktykę pierwszo-, drugo- i trzeciorzędową. Obecnie została wprowadzona nowa klasyfikacja wyodrębniająca również trzy poziomy. Mianowicie:

- 1) **Profilaktyka uniwersalna** kierowana jest do całej populacji, społeczności lokalnej i jej podgrup, np. dzieci, ojców, par, małżeństw i obejmuje osoby, u których nie zostały zdiagnozowane problemy. Celem profilaktyki jest redukcja czynników ryzyka, co ma prowadzić do ograniczenia zachowań ryzykownych. Obejmuje działania uprzedzające, prowadzone na podstawie oceny potencjalnych możliwości wystąpienia zachowań ryzykownych a dotyczące dostarczania wiedzy, uczenia najważniejszych umiejętności psychologicznych i społecznych, niezbędnych do zapobiegania problemom.
- 2) **Profilaktyka selektywna** adresowana jest do grup o zwiększonym ryzyku, której celem jest ograniczenie lub przynajmniej opóźnienie inicjacji zachowań ryzykownych. Osoby z tych grup są bardziej narażone na występowanie problemów i zaburzeń ze względu na to, że znajdują się w zasięgu oddziaływania licznych czynników ryzyka, zarówno biologicznych, psychicznych, jak i społecznych. Grupę tę mogą stanowić dzieci alkoholików, pochodzące ze środowisk dysfunkcyjnych (dzielnice, osiedla, bloki mieszkalne), rodzice z rodzin dysfunkcyjnych oraz osoby zagrożone dziedziczeniem chorób. Instytucje działające w ramach lokalnego systemu, dzięki diagnozie środowiska społecznego są w stanie identyfikować grupy podwyższonego ryzyka i proponować im odpowiednie działania.
- 3) **Profilaktyka wskazująca** skierowana jest do jednostek i grup, w których występują objawy dysfunkcji, np. początki stosowania przemocy, uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Zdarza się, że mogą to być objawy incydentalne, przez co nie stanowią podstawy do jednoznacznego stwierdzenia stałego występowania dysfunkcji. Stąd nie podejmuje się względem takich osób terapii, a jedynie poddaje oddziaływaniom profilaktycznym. Celem profilaktyki jest zatem ograniczenie czasu trwania dysfunkcji lub sprawienie, aby dane zachowanie nie powtarzało się³.

4. Diagnozowanie zjawiska przemocy

Dzięki współpracy z jednostkami gminnymi i powiatowymi, w powiecie mogą być podejmowane działania w kierunku zapobiegania przemocy domowej. Dzięki temu są one skuteczniejsze i przynoszą lepsze efekty. Gminy realizują zadania, które wynikają z ustawy

³ Zintegrowany model profilaktyki domowej (model pilotażowy), Ministerstwo Sprawiedliwości.

z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z ustawą tworzony jest gminny system przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W 2024 roku opracowana została „Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu strzeleńskiego” na podstawie analizy danych statystycznych oraz dotychczasowej współpracy przedstawicieli podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej w powiecie strzeleńskim. Obejmuje ona lata 2022 - 2023. Na potrzeby „Powiatowego Profilaktycznego Programu w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Strzeleńskim na lata 2025 – 2028” pozyskano dodatkowe informacje statystyczne dotyczące rodzin wymagających wsparcia w prawidłowej realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz wychowujących się w tych rodzinach dzieci. Poniżej przedstawiono analizę danych statystycznych.

Tabela nr 1. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, w wyszczególnieniu rodzin z dziećmi

	2022	2023
Gmina Strzelin	37	63
w tym liczba rodzin z dziećmi	21	38
Gmina Przeworno	16	11
w tym liczba rodzin z dziećmi	6	4
Gmina Kondratowice	19	26
w tym liczba rodzin z dziećmi	6	12
Gmina Borów	9	11
w tym liczba rodzin z dziećmi	3	7
Gmina Wiązów	24	29
w tym liczba rodzin z dziećmi	11	9

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Z informacji przekazanych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, jednoznacznie wynika, że na terenie powiatu strzeleńskiego wzrasta liczba osób doznających przemocy. Na przestrzeni lat 2022-2023 wzrosła liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” – ze 105 w 2022 r. – do 140 w 2023 r. Spośród tych rodzin wyszczególniono rodziny z dziećmi – tu wzrost wyniósł z 47 rodzin w 2022 r. - do 70 rodzin w 2023 r.

Tabela nr 2. Liczba rodzin z dziećmi, korzystających ze wsparcia asystenta rodziny

	2022	2023
Gmina Strzelin	0	1
Gmina Przeworno	3	4
Gmina Kondratowice	1	1
Gmina Borów	0	2
Gmina Wiązów	1	2

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Wzrostowi uległa również liczba rodzin z dziećmi, korzystających ze wsparcia asystenta rodziny – z 5 w 2022 r. - do 10 w 2023 r.

Tabela nr 3. Liczba procedur „Niebieskiej Karty”, w której osobą doświadczającą przemocy jest dziecko

	2022	2023
Gmina Strzelin	3	7
Gmina Przeworno	0	2
Gmina Kondratowice	1	6
Gmina Borów	1	0
Gmina Wiązów	4	4

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Z analizowanych danych wynika widoczny wzrost przemocy, gdzie ofiarą jest dziecko – z 9 dzieci w roku 2022 r. – do 19 dzieci w roku 2023 r. Należy zauważyć, iż powyższe dane obejmują jedynie te dzieci, które doświadczyły bezpośredniej przemocy – nie uwzględniają natomiast dzieci będących ofiarami przemocy jako świadków takich czynów, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Tabela nr 4. Liczba procedur „Niebieskiej Karty”, w której osobą doświadczającą przemocy jest osoba dorosła, z podziałem na płeć

	2022		2023	
	M	K	M	K
Gmina Strzelin	7	27	13	43
Gmina Przeworno	3	14	1	8

Gmina Kondratowice	3	17	6	28
Gmina Borów	2	6	4	7
Gmina Wiązów	4	19	8	11

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Z przedstawionych powyżej danych można wysunąć wnioski, iż osobami stosującymi przemoc domową są głównie mężczyźni – liczba poszkodowanych kobiet w 2022 r. wyniosła 83, by wzrosnąć w 2023 r. do 97. Jednocześnie wzrostowi uległa liczba mężczyzn będących ofiarami przemocy – z 19 w 2022 r. do 32 w 2023 r.

Tabela nr 5. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne podmioty

ZI	Policja		Pomoc społeczna		Oświata		Ochrona Zdrowia		GKRPA		Razem
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	
Strzelin	31	52	3	7	3	3	0	1	0	0	100
Wiązów	16	16	0	0	2	1	0	0	0	0	35
Kondratowice	13	11	2	2	1	3	0	0	1	0	33
Przeworno	8	3	0	2	0	1	1	0	0	0	15
Borów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiat strzeliński											
RAZEM	68	82	5	11	6	8	1	1	1	0	183

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Zespołów Interdyscyplinarnych

W oparciu o dane pozyskane z Zespołów Interdyscyplinarnych należy wskazać, iż procedura „Niebieskie Karty” w latach 2022 – 2023 najczęściej była uruchamiana przez przedstawicieli Policji. Tendencja ta nie zmienia się na przestrzeni wielu lat.

Tabela nr 6. Dane statystyczne KPP w Strzelinie dotyczące przemocy domowej

Rok	2022	2023
Liczba formularzy wszczynających procedurę NK		
miasto	20	31
wieś	47	62
Liczba osób dotkniętych przemocą		

kobiety	59	87
mężczyźni	30	27
dzieci	45	49
Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy		
kobiety	8	18
mężczyźni	59	75
Liczba zatrzymanych osób		
kobiety	1	2
mężczyźni	10	45
Liczba doprowadzonych osób do wytrzeźwienia		
kobiety	1	1
mężczyźni	16	10
Postępowanie przygotowawcze z art. 207 kk		
odmowy wszczęcia	0	8
brak cech przestępstwa	12	11
inne umorzenia	4	19
akty oskarżenia	8	13

Źródło: opracowanie na podstawie danych z KPP w Strzelinie

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Strzelinie, dotyczących zjawiska przemocy domowej, w latach 2022 - 2023 można zaobserwować wzrost liczby osób dotkniętych przemocą, jak również wzrost liczby osób podejrzanych o stosowanie przemocy. We wskazanym okresie nastąpił także wzrost liczby formularzy wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”. Obliguje to jednostki pomocy społecznej do jeszcze większej pracy i efektywniejszych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz do prowadzenia kampanii wpływających na wzrost wiedzy społecznej dotyczącej zjawiska przemocy.

Tabela nr 7. Liczba dzieci w pieczy zastępczej

	2022	2023
Rodzinna piecza zastępcza	70	63
Instyтуcjonalna piecza zastępcza	32	27

Źródło: opracowanie na podstawie danych z PCPR w Strzelinie

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej, co przedstawia powyższa tabela. Na przestrzeni lat 2022-2023 zmniejszeniu uległa liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej – z 102 w 2022 r. do 90 w 2023 r.

Tabela nr 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie strzelińskim z podziałem na typy rodzin

	2022	2023
Rodziny spokrewnione	39	36
Rodziny niezawodowe	16	14
Rodziny zastępcze zawodowe	7	4

Rodzinne domy dziecka	8	9
razem	70	63

Przekrój rozmieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych prezentuje powyższa tabela. Najwięcej dzieci zostaje umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Tabela nr 9. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z powiatu strzelińskiego, które powróciły do rodzin biologicznych lub się usamodzielniały

	2022	2023
Rodzinna piecza zastępcza	11	8
Instyucjonalna piecza zastępcza	4	4

Źródło: opracowanie na podstawie danych z PCPR w Strzelinie

Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z powiatu strzelińskiego, które powróciły do rodzin biologicznych lub się usamodzielniały w 2022 r. wyniosła 15, w 2023 r. – 12.

Tabela nr 10. Liczba rodzin z dziećmi objętych nadzorem kuratora sądowego oraz liczba rodzin z dziećmi objętych dozorem kuratora sądowego z uwagi na stosowanie przemocy domowej

Liczba rodzin z dziećmi	2022	2023
W pionie kurateli rodzinnej	60	23
W pionie kurateli dla dorosłych	4	1

Źródło: opracowanie na podstawie danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Strzelinie

W sytuacjach, w których dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może podjąć szereg działań w celu zabezpieczenia interesów i potrzeb małoletniego. Sąd, niejako w formie wsparcia rodziców, może ustanowić nadzór kuratora nad wykonywaniem przez rodziców władzy rodzicielskiej. Jest to jeden z rodzajów ograniczenia władzy rodzicielskiej.

Zawarte powyżej dane statystyczne jednoznacznie wskazują na duży problem związany z występowaniem przemocy domowej na terenie powiatu strzelińskiego. Dane z ubiegłych lat, ukazują ogólne tendencje wzrostowe - wzrosła liczba osób doznających przemocy domowej, a tym samym wzrosła liczba dzieci dotkniętych przemocą.

Zebrane dane, choć wskazują wzrost liczby osób doznających przemocy domowej, nie oddają jednak pełnego obrazu, jakim jest zjawisko występowania przemocy w rodzinach. Wskazują one natomiast bezsprzecznie, że to zagrożenie przemocą jest bardzo realne. W związku z powyższym, aby zapobiec zachowaniom przemocowym w rodzinach, zasadne jest podjęcie działań profilaktycznych ujętych w niniejszym programie.

ROZDZIAŁ II

1. Założenia programowe

Ochrona dzieci przed przemocą w Polsce realizowana jest poprzez działania podejmowane przez podmioty państwowe, samorządowe, jak i organizacje pozarządowe. Tworzone i rozwijane są praktyczne programy oraz strategie adresowane do różnych grup społecznych, rodzin i osób, które są wprowadzone w praktykę życia społecznego. Są one ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa dzieci i warunków ich wychowywania się w konkretnych środowiskach lokalnych i konkretnych rodzinach.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej „do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową”.

W związku z koniecznością udzielenia pomocy i wsparcia dzieciom oraz ich rodzinom w sytuacji zagrożenia przemocą domową, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie opracowało „Program Profilaktyczny w Zakresie Promowania i Wdrażania Metod Wychowawczych w Rodzinach Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Strzelińskim na lata 2025- 2028”.

Program profilaktyczny dotyczący promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową ma na celu ochronę i wsparcie najbardziej narażonych członków społeczeństwa – dzieci, doznający przemocy w swoim własnym domu. Przemoc domowa stanowi naruszenie podstawowych praw człowieka i wpływa ujemnie na zdrowie, rozwój i dobrostan psychiczny dzieci. Stąd kluczowe w walce z przemocą domową i budowaniu zdrowego i bezpiecznego środowiska dla dzieci jest wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, opierających się na empatii, szacunku i zrozumieniu, których celem jest stworzenie jak najlepszych warunków, pozwalających na rozwój dziecka, jego zdrową tożsamość i umiejętność nawiązywania zdrowych relacji społecznych.

W związku z założeniami programowymi należy prowadzić edukację społeczną zarówno ogólną, jak i w grupach docelowych. Edukacja ta powinna obejmować działania podnoszące kulturę pedagogiczną rodziców. Zwłaszcza działania w postaci promowania pozytywnego rodzicielstwa i rozwijania umiejętności radzenia sobie z dzieckiem w sposób bezprzemocowy, jak też ukierunkowane na upowszechnianie wiedzy o szkodliwości posługiwania się agresywnymi metodami wobec dziecka. W świetle wiedzy o uwarunkowaniach przemocy wobec dzieci, należy kłaść także nacisk na kształcenie rodziców w zakresie radzenia sobie z gniewem, frustracją i życiowym stresem, które to czynniki są w dużym stopniu związane z reagowaniem na trudne zachowania dziecka w sposób przemocowy. Stąd strategicznym elementem programu jest identyfikacja dzieci zagrożonych przemocą domową oraz zapewnienie im odpowiedniej ochrony i wsparcia. Współdziałanie z organami ścigania, służbami społecznymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w opiekę nad dziećmi jest niezbędne w procesie identyfikacji, interwencji i przeciwdziałaniu przemocy. Stąd program ma również na celu zwiększenie skuteczności tych działań poprzez szkolenie personelu, udoskonalenie wymiany informacji i koordynację działań między różnymi podmiotami.

2. Prawne uwarunkowania programu

1. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.).

3. Adresaci programu

Adresatami programu są mieszkańcy powiatu strzelińskiego, a zwłaszcza:

- rodziny i dzieci zagrożone przemocą domową,
- rodziny doświadczające przemocy domowej, a szczególnie znajdujące się w nich dzieci,
- rodziny uwikłane w przemoc,
- rodziny niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo,
- dzieci i młodzież, szczególnie zagrożone niedostosowaniem społecznym,
- przedstawiciele władz lokalnych, instytucji oraz służb działających na rzecz dzieci i rodzin,
- społeczność lokalna.

4. Realizator i partnerzy programu

W ramach realizacji programu założono współpracę wielu służb i instytucji. Koordynatorem i inicjatorem realizacji programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie, które współpracuje z następującymi służbami i instytucjami:

- Zespoły Interdyscyplinarne
- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Sąd Rejonowy w Strzelinie,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Strzelinie,
- Komenda Powiatowa Policji w Strzelinie,
- Prokuratura Rejonowa w Strzelinie,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Strzelinie,
- Placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe.

5. Cele programu

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie strzelińskim poprzez realizację działań profilaktycznych, które mają

na celu promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową.

Cele szczegółowe:

1. promowanie i utrwalanie prawidłowych metod wychowawczych,
2. zwiększenie świadomości na temat dostępnych form wsparcia oraz informacji o instytucjach pomocowych,
3. wspomaganie rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi w prawidłowym pełnieniu ról społecznych,
4. informowanie o możliwości uzyskania wsparcia przez rodzinę w sytuacjach kryzysowych,
5. zwiększanie świadomości na temat negatywnych skutków wynikających ze stosowania przemocy,
6. edukowanie rodziców w zakresie właściwych postaw rodzicielskich,
7. promowanie korzystnych interakcji rodzinnych i procesów komunikacyjnych w rodzinach,
8. rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży jako alternatywy dla zachowań destrukcyjnych,
9. rozwój form spędzania wolnego czasu, sprzyjających wzmocnieniu więzi rodzinnych.

6. Działania

1. organizacja kampanii społeczno-edukacyjnych:
  - promujących prawidłowe metody wychowawcze, bez użycia przemocy i informujących o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujących opiekę lub pieczę,
  - obalających stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiających jej stosowanie,
  - opisujących mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazujących na ich społeczną szkodliwość i społeczno – kulturowe uwarunkowania,
  - upowszechniających formy spędzania czasu wolnego, które sprzyjają wzmocnieniu więzi rodzinnych,
  - podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej poprzez edukowanie, mające mobilizować świadków przemocy do podejmowania działań,
2. organizacja cyklicznych spotkań panelowych i seminariów dla przedstawicieli służb i instytucji wspierających rodzinę,
3. organizacja szkoleń i konferencji poświęconych wzmocnieniu systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz podniesieniu kompetencji u osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy,
4. prowadzenie poradnictwa rodzinnego, udzielanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego,
5. przeprowadzanie treningów umiejętności wychowawczych dla rodziców i opiekunów,
6. organizacja w placówkach oświatowych działań promujących właściwą postawę i reakcję na przemoc wśród dzieci i młodzieży,
7. współpraca Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z rodzinami zastępczymi w zakresie kształtowania prawidłowych wzorców i postaw rodzicielskich,

8. udzielanie pomocy i wsparcia rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi w wypełnianiu ról społecznych,
9. udzielanie pomocy oraz specjalistycznego wsparcia dzieciom i młodzieży zagrożonej przemocą domową,
10. dystrybucja informacji o dostępnych formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, świadkom i osobom stosującym przemoc poprzez dystrybucję ulotek, materiałów, informatorów, bazy teleadresowej podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

7. Oczekiwane rezultaty

1. podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnej na temat prawidłowych metod wychowawczych,
2. zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń płynących z przemocy domowej oraz zmiana postaw społecznych wobec tego zjawiska,
3. zmniejszenie liczby rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi wymagającymi wsparcia w prawidłowym pełnieniu ról społecznych,
4. wzrost dostępności specjalistycznej pomocy w zakresie rozwiązywania problemów wynikających z sytuacji kryzysowej oraz rozwijania i pogłębiania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
5. wzrost świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji na terenie powiatu,
6. wzrost wiedzy i umiejętności wychowawczych wobec dziecka w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
7. wzmocnienie umiejętności prawidłowej interakcji i komunikacji w rodzinie,
8. zwiększenie poczucia bezpieczeństwa u dzieci dotkniętych i zagrożonych przemocą domową, pogłębienie własnej wartości przez uczestników zajęć mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,
9. wzmocnienie więzi rodzinnych między członkami rodzin dysfunkcyjnych.

8. Źródła finansowania programu

Zadania realizowane w ramach programu finansowane będą z budżetu powiatu strzelińskiego, środków pozyskanych z innych źródeł, a także środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji programu.

9. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring i ewaluacja programu prowadzona będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie w oparciu o sprawozdawczość własną oraz o sprawozdawczość pozyskaną z instytucji, służb i organizacji współpracujących w ramach programu. Ocena skuteczności programu przedstawiana będzie corocznie w sprawozdaniu z działalności PCPR.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, w wyszczególnieniu rodzin z dziećmi,

Tabela nr 2. Liczba rodzin z dziećmi, korzystających ze wsparcia asystenta rodziny,

Tabela nr 3. Liczba procedur „Niebieskiej Karty”, w której osobą doświadczającą przemocy jest dziecko,

Tabela nr 4. Liczba procedur „Niebieskiej Karty”, w której osobą doświadczającą przemocy jest osoba dorosła, z podziałem na płeć,

Tabela nr 5. Wszczęcie procedury NK przez poszczególne podmioty,

Tabela nr 6. Dane statystyczne KPP w Strzelinie dotyczące przemocy domowej,

Tabela nr 7. Liczba dzieci w pieczy zastępczej,

Tabela nr 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie z podziałem na typy rodzin,

Tabela nr 9. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej z powiatu strzelińskiego, które powróciły do rodzin biologicznych lub się usamodzielniały,

Tabela nr 10. Liczba rodzin z dziećmi objętych nadzorem kuratora sądowego oraz liczba rodzin z dziećmi objętych dozorem kuratora sądowego z uwagi na stosowanie przemocy domowej